

9. Оцінка бізнесу та нерухомості : навч. пос. / [В. Р. Кучеренко, Я. П. Квач., Н. В. Сментина та ін.] – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 200 с.

УДК: 005.336.3:663.2.013

ГОНЧАРУК А. Г., д-р екон. наук, доцент, ГАГАУЗ І. Г., магістрант
Одеська національна академія харчових технологій

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ ВИНОРОбСТВА

Обґрунтовано важливість управління якістю продукції на вітчизняних виноробних підприємствах. Виділено основні види технічного контролю якості виноробної продукції. Визначено необхідність розширення ринку збуту вітчизняної виноробної продукції та підвищення її якості.

Ключові слова: якість продукції, управління якістю, виноробне підприємство.

The importance of quality management at native wineries is ground. The basic types of technical quality control of wine production are determined. The need of market expansion of domestic wine production and improving its quality is defined.

Keywords: production quality, quality management, wine company.

Вступ. Входження України до СОТ надало можливість виходу нашої продукції на закордонні ринки. Втім, на сьогодні українські вина здебільшого не є конкурентоздатними через те, що за якістю вони не відповідають європейським стандартам.

Проблема підвищення якості продукції актуальна для будь-якого підприємства, особливо на сучасному етапі, коли в підвищенні ефективності виробництва все більшого значення відіграє фактор «якість продукції», що забезпечує її конкурентоспроможність.

Науковий інтерес до проблеми якості змушує звернутися до аналізу накопиченого теоретичного матеріалу. Великий внесок у розробку застосовуваних сьогодні у світі систем управління якістю внесли такі вчені, як Б. Бергман, С. Девіс, А.М. Довжин, М. Козак, Дж. Еванс, Л. Ноулер, Т.В. Маматова, Фейгенбаум А., Дж. Харрінгтон, М.Г. Чумаченко та ін. Втім, теоретичні здобутки цих вчених здебільшого не є досконалими та майже не використовуються на вітчизняних виноробних підприємствах.

Постановка завдання. Метою даної статті є теоретичне обґрунтування управління якістю продукції на підприємствах виноробства.

Результати. Поняття якості продукту з позицій його відповідності вимогам споживача склалося саме в умовах ринкової економіки. Ідея такого підходу до визначення якості продукції належить голландському вченому Дж. Ван Етінгер [1]. У сучасній теорії можна виділити три рівня якості на підприємстві:

1) організаційний рівень, на якому якість пов'язана із ступенем задоволення зовнішніх потреб споживачів продукції;

2) процесний рівень, тобто рівень функціональних підрозділів підприємства, на якому якість визначається технологіями, сировиною, кваліфікацією працівників та рівнем виконання основних процесів та функцій;

3) рівень виконавця, на якому якість визначається точністю, завершеністю, своєчасністю, новизною та вартістю продукції [2].

В умовах ринкової економіки успішна діяльність будь-якої компанії можлива лише в тому випадку, коли вироблені нею продукція та (або) послуги: відповідають чітко визначеним потребам, середовищу застосування і призначення; мають необхідні споживчі властивості; відповідають діючим (прийнятим, погодженим) нормативним документам; відповідають чинному законодавству та іншим вимогам суспільства; пропонуються покупцеві за конкурентоспроможними цінами; обумовлюють одержання прибутку.

Провідні фахівці в галузі якості давно встановили, що якість продукції на 95% залежить від якості організації процесів діяльності, і тільки на 5% залежить від інших причин [3]. Тому більшість провідних компаній в світі концентрують свої зусилля на підвищенні якості продукції через якісну організацію процесів діяльності, а системи управління таких компаній називають системою управління якістю.

Головними завданнями управління якістю на виноробних підприємствах України є контроль за станом та якісним складом сировинної бази виноробства, дотриманням технологічних правил переробки винограду, обробки виноматеріалів з метою запобігання фальсифікації вин, вермутів, коньяків України і брендів.

Контроль якості продукції і процесів, а також заходи з управління якістю є найважливішими компонентами загальної стратегії управління фірмою, їм приділяється достатня увага всім персоналом. Основними центрами управління якістю є лабораторія управління якістю, контрольно-виробнича лабораторія, а також контролери в цехах і на дільницях.

На всіх етапах технологічного циклу проводиться суворий контроль якості застосовуваних продуктів і використовуваних процесів:

- контроль якості сировини (вміст цукру, кислотність, колір, смак винограду);
- контроль якості води;
- контроль якості застосовуваних допоміжних матеріалів (пляшка, пробка, короб, хімічні препарати);
- контроль технологічних процесів та продуктів у процесі переробки;
- контроль якості готової продукції.

Контроль якості в процесі виготовлення продукції здійснюють відділ технічного контролю (ВТК), а також виконавці і керівники виробничих підрозділів. Основне завдання ВТК – запобігти випуск продукції, не відповідної вимогам стандартів і технічних умов, проектно-конструкторської та технологічної документації, умовам поставки та договорів, або некомплектної продукції, для чого необхідно зміцнити виробничу дисципліну і підвищити відповідальність усіх ланок виробництва за якість продукції.

Контроль якості продукції поділяють на три види: вхідний, міжопераційний і вихідний (приймальний).

Вхідний контроль - перевірка якості сировини та допоміжних матеріалів, що надходять у виробництво. Постійний аналіз якості поставлених сировини і матеріалів дозволяє впливати на виробництво підприємств-постачальників, домагаючись підвищення якості.

Уся сировина та допоміжні матеріали, що поступають на підприємство, піддаються вхідному контролю.

Вхідний контроль допоміжних матеріалів передбачає перевірку кожної партії за наступними напрямками:

- наявність документів, що засвідчують якість.
- стан упаковки.
- маркування.
- проведення контролю на відповідність технічним вимогам.

Перед проведенням випробувань передбачається кондиціонування зразків при встановленій температурі і відносній вологості повітря протягом певного часу. Партію приймають, якщо кількість дефектних одиниць допоміжних матеріалів менше або дорівнює приймальному числу, вказаному в відповідній нормативній документації.

Партію бракують, якщо кількість дефектних одиниць допоміжних матеріалів, хоча б по одному з показників, дорівнює або більше бракувального числа, вказаного в відповідній нормативній документації.

Контроль технологічних процесів передбачає контроль, що здійснюється в певних точках процесів

(освітлення, бродіння, рівень наливу, закупорювання, оформлення, укладання в транспортну упаковку). Даний контроль здійснюється співробітниками лабораторії, технологічної службою, а також операторами лінії розливу.

Контроль готової продукції на відповідність вимогам нормативної документації є обов'язковою умовою отримання якісної продукції.

Міжопераційний контроль охоплює весь технологічний процес. Цей контроль іноді називають технологічним, або поточним. Мета міжопераційного контролю – перевірка дотримання технологічних режимів, правил зберігання та пакування продукції між операціями.

Вихідний (приймальний) контроль - контроль якості готової продукції. Мета вихідного контролю - встановлення відповідності якості готових виробів вимогам стандартів або технічних умов, виявлення можливих дефектів. Якщо всі умови виконані, поставка продукції дозволяється.

ВТК перевіряє також якість упаковки і правильність маркування готової продукції.

Умовною мірою якості товарів є їх сорт. Сорт – це якісна градація товару по одному або декільком показникам, які встановлені нормативною документацією.

Питанням управління якістю присвячено багато досліджень вчених різних країн, накопичений значний досвід в галузі менеджменту якості. Тому важливо узагальнити і доповнити основні положення теорії і практики в цій галузі.

Дослідження можливостей посилення контролю якості на українських виноробних підприємствах дозволяють виділити кілька видів технічного контролю якості продукції галузі (рис. 1).

Застосування усіх наведених видів технічного контролю як внутрішнього, так і зовнішнього, має значно підвищити якість продукції, що виробляється українськими виноробними підприємствами. Зовнішній контроль за якістю українських вин згідно Закону України "Про виноград та виноградне вино" [4] повинен здійснюватись Державною інспекцією з виноробства та виноградарства, яка функціонує при спеціально уповноваженому центральному органі виконавчої влади з питань харчової та переробної промисловості. Втім, як і будь-який інший державний контролюючий орган, вона має певні недоліки у роботі, що разом з недосконалістю існуючих в країні відповідних державних стандартів та слабкістю системи внутрішнього контролю якості, не дозволяє забезпечити європейську якість виноробної продукції українських виробників.

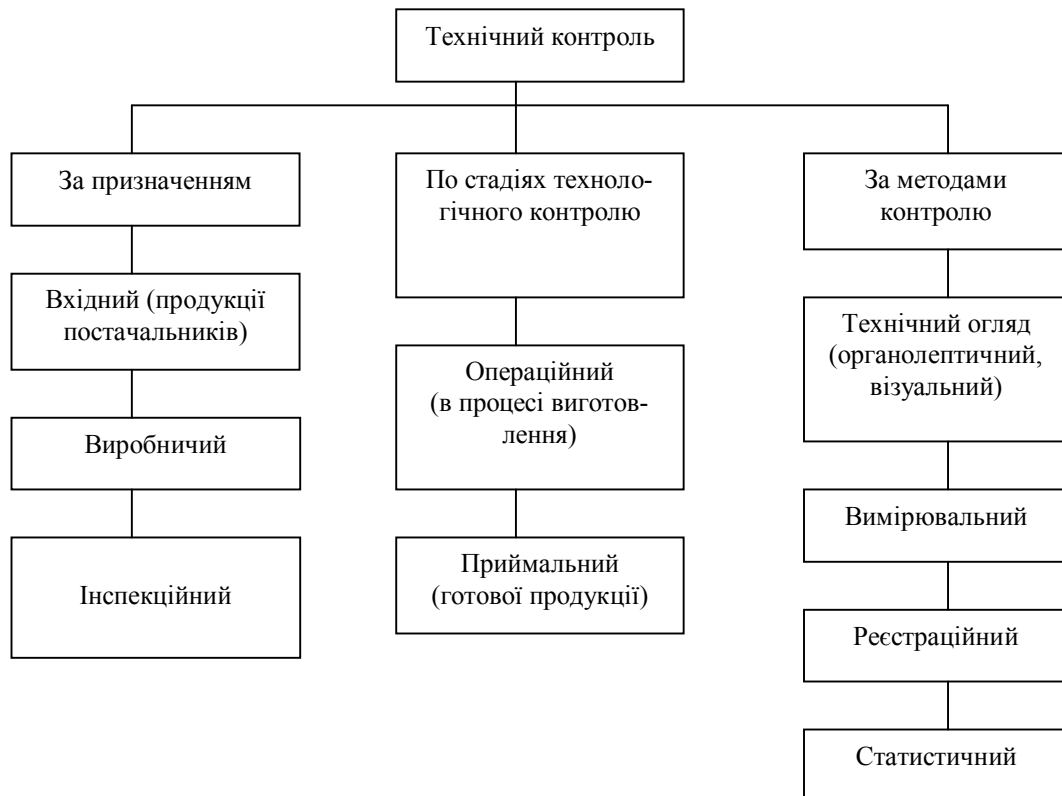

Рис. 1. Класифікація видів технічного контролю

Для досягнення високих стандартів якості на українських виноробних підприємствах необхідно також забезпечувати дотримання міжнародних стандартів, зокрема, серії ISO 9000, які прискорять створення систем управління якістю, що містять організаційної структури, методик, процесів і ресурсів, необхідних для здійснення загального управління якістю.

Крім того, якість вітчизняних вин може бути не завжди такою, якою вона могла б бути через неправильне розмежування типів вин. Можливості, які в цьому відношенні надає енологія, використовуються ще далеко не повністю.

Як показує досвід виробників вина з розвинутих країн – головним маркетинговим інструментом на ринку вина є якість продукції, поширення інформації про якість продукції та гарантії контролю якості.

На українському ринку разом з розвитком культури споживання вина дедалі більша частина споживачів робитимуть свій вибір на користь вина, якість якого гарантовано інформацією про виробника, місце походження виноматеріалів.

Враховуючи те, що під географічним позначенням розуміють позначення території, на якій виробляються вина з особливими якісними характеристиками,

а назва цієї території використовується для позначення якості вина, цей інструмент захисту прав інтелектуальної власності може більш ефективно сприяти як просуванню українського вина на глобальному рівні, так і збереженню наявних ринків збуту.

Висновки. Результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

1) головними завданнями управління якістю на виноробних підприємствах України є контроль за станом та якісним складом сировинної бази виноробства, дотриманням технологічних правил переробки винограду, обробки виноматеріалів з метою запобігання фальсифікації вин, вермутів, коньяків України і брендів;

2) задля успіху на зовнішніх ринках українським виробникам вина необхідно підвищувати якість своєї продукції, посилювати технічний контроль, створювати системи управління якістю та дотримуватись міжнародних стандартів якості;

3) виділені види технічного контролю якості продукції виноробної галузі як внутрішнього, так і зовнішнього, у комплексі мають значно підвищити якість продукції, що виробляється українськими виноробними підприємствами.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Розова Н. К. Управление качеством : учеб. пособие / Н. К. Розова. – СПб : Питер, 2003. – 224 с.
2. Evans J. R. Managing for Quality and Performance Excellence / J. R. Evans, W. M. Lindsay. – Mason:South-Western, 2011. – 816 p.

3. Статистичний щорічник Одеської області за 2009 рік / за ред. Т. В. Стоянової. – Одеса : Астропринт, 2010. - 549 с.
4. Закон України «Про виноградарство та виноградарство» // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 31. – С. 3.

УДК: 005.95:005.936.3

КОЗАК К. Б., асистент, ЩИГОЛЬ О. В., студ.
Одеська національна академія харчових технологій

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасне зовнішнє середовище, в якому функціонує підприємство, є мінливим та непередбачуваним, інформаційно насиченим і конкурентонапруженим. За таких умов керівник підприємства повинен досконало володіти всім арсеналом інструментів і методів, що забезпечують дієву стратегію щодо управління персоналом, та, як наслідок – належний соціально-економічний розвиток підприємства. Отже, застосування стратегічних підходів до управління персоналом в сучасних умовах, в межах яких виокремлюється організаційно-управлінський механізм, спроможний внести прогресивні зміни у діючі системи управління, є нагальною потребою на підприємствах України.

Ключові слова: управління персоналом, система управління, ефективність, персонал, кадри, управлінські рішення, діяльність, сучасне підприємство.

A modern environment an enterprise functions in that is changeable, informatively saturated and competition tense. On such conditions the leader of enterprise must to perfection own all arsenal of instruments and methods that provide development of effective strategy, but as it follows is the proper socio-economic development of enterprise. Thus, application of the strategic going near a management a personnel in modern terms, within the limits of that an administrative mechanism that would bring in progressive changes in operating control system is an urgent necessity on the enterprises of Ukraine is distinguished.

Keywords: management, control system, efficiency, personnel, shots, administrative decisions, activity, modern enterprise, a personnel.

Вступ. Трансформаційні процеси в Україні вимагають нових підходів до управління трудовою діяльністю персоналу підприємств, головним з яких є підвищення її результативності, що досягається за допомогою економічних методів, насамперед нормування праці та стимулювання трудової діяльності. На харчових підприємствах використання даного підходу ускладнюється через відсутність системи управління діяльністю персоналу підприємств, яка б враховувала особливості розвитку харчової галузі й забезпечувала ефективне функціонування її.

Система управління персоналом на сучасному підприємстві, незалежно від форми власності, є наймогутнішим інструментом забезпечення конкурентоздатності й розвитку. Тому виникає необхідність у підвищенні ефективності системи управління персоналом з урахуванням вимог ринкової економіки. Управління персоналом як багатогранний і винятково складний процес має свої специфічні властивості і закономірності та повинне придбати системний характер і завершеність на основі комплексного рішення кадрових проблем, впровадження нових і удосконалювання існуючих форм і методів роботи.

Для підвищення ефективності системи управління персоналом необхідно аналізувати і враховувати специфічні умови розвитку ринкової економіки в Україні. Величезну значимість для кожного підприємства, незалежно від організаційно-

правової форми, має розробка методики оцінки, що дозволяє визначити дійсну ситуацію на підприємстві в області управління персоналом, виявити слабкі місця і надати рекомендації щодо підвищення ефективності.

Проблемам теорії, методології і практики управління персоналом присвятили велику кількість наукових праць закордонні і вітчизняні економісти: Амоша О.І., Блэк Дж., Браверман А., Дзюба С.Г., Журавльов П.В., Іванцевич Дж. М., Колпаков В.М., Лобанов А.А., Пагрушев В.Д., Поклонський Ф.Ю., Рак М.Г., Синк Д.С., Скударь Г.М., Томпсон А.А., Шекшня С.В. та ін. Однак внаслідок складності й багатогранності цієї проблеми в сучасних умовах існують питання, розроблені не цілком [1].

Постановка завдання. Метою даної статті є визначення та аналіз існуючих проблем щодо систем управління персоналом. Обґрунтування необхідності розвитку даної системи дає поштовх для застосування на сучасних підприємствах побудови нових підходів та методів використання трудових ресурсів.

Результати. В сучасних умовах ринкових відносин ефективність використання персоналу заслуговує на особливу увагу з боку організацій. Воно покликано бути помічником керівників вищої ланки управління у визначенні кадрових ресурсів і можливостей організації, є основою розробки способів збільшення ділової активності підрозділів, виявлення